

MESESZÉP EPER

Ilka nővér tetszett a nagyapámnak. Apró, szőke hajú asszony volt, csinos arccsokkával, rekedtes hanggal. Hányszor kacsintottunk össze, amikor meglátogattam tatát a kórházban, és Ilka éppen a közelben olt. Nagyanyám is azt mondta: „Ez már haza sem akar jönni, teljesen megfőzte az Ilka.” Aztán mégse őt választotta a tata. Augusztus tizedikén, néhány perccel reggel hat előtt, miközben Ilka nővér egy ordító beteget csitított egy távoli kórteremben, nagyapám megszökött a kórházból. Valószínűleg a pizsamájára vette a ruháját. Budapest másik felében, ugyancsak néhány perccel hat előtt nagyanyám kiosont a szobájából. Szinte látom, ahogy megtorpan az előszoba tükre előtt, és megnézi, jól sikerült-e a sminkje. Aztán halkán, hogy anyámat fel ne ébressze, kilép az ajtón.

Néhány perccel később Ilka nővér riasztotta a kórházat, és hazatelefonált anyámnak. Óriási hisztit rendezett. Anyám először engem hívott, de ki volt kapcsolva a mobilom. Akkor felhívta dr. Varró Tamást, a milliomos fogorvost, akinél néhány hónapja a fogpótlását csináltatta, és aki azóta állandóan vacsorázni hívja. Dr. Varró fekete Mercedese hét órakor parkolt le a kertés házunk előtt, és dr. Varró elegáns fekete farmerben és fehér pólóban kiszállt a kocsiból. Anyám kávéval várta, még arra is jutott ideje, hogy pirítóst készítсен. Dr. Varró leült, rábámult anyámra, és azt gondolta, pontosan olyan, mint egy hajdani playboymodell.

– Maga nagyon csinos.

Anyám elmosolyodott, köntösét erkölcsösen megigazította, nehogy az kebleiből többet mutasson, mint amennyi célszerű és kávént öntött Dr. Varrónak. Reggeliztek, s anyám némi szipogás közepette feltárta a helyzetet.

– Szolnokra mentek, biztos vagyok benne. Apám mindig azt mondta, hogy ott akar meghalni. Már biztosan a vonaton ülnek.

Dr. Varró gyöngéden ránézett anyámra.

– Juditka, ma szombat van, nem dolgozom. Szolnok kocsival másfél óra.

Anyám bólintott, még egyszer felhívott telefonon, és üzenetet hagyott. Ez nyolc órakor történt, éppen a másik oldalamra fordultam a meztelen lány mellett. Egyenletesen lélegzett, kisimult arccal fekiüdt mellettem. Nagyapám és nagyanyám ekkor már megvása-

rolták a vonatjegyeket, és a pályaudvaron sétáltak. Meleg nyári reggel volt, és nagyanyám megállt egy zöldéséges stand előtt.

– Úgy megkívántam egy kis gyümölcsöt.

Nagyapám szóhoz sem jutott. Ez a megjegyzés, pontosan abban a pillanatban, amikor ő a halálon gondolkodott, és már a saját temetését látta, felháborította. Alaposan meg akarta mondani a véleményét, de eszébe jutott, hogy nagymama már fiatal korában is lelassult a standok előtt, és elképesztő módon megkívánt egy barackot vagy egy fürt szőlőt. Nagyapám elérzékenyült.

– Vehetünk valamit.

Az eladónő felállt a székéről.

– Nagyon finom a barack, egészen friss. az alma is ropogós.

Nagymamám tekintete megállapodott egy kék színű dobozon, és az eladónő arca felderült.

– Hát igen. Meseszép eprünk van, mindenki mondja. Tessék csak megnézni!

Fél kilenckor nagymamám egy padon ült, valahol a kilences és a tízes vágány között, és lassan eszegette a meseszép epret. Nagyapám mellette ült, és dühösen morgott maga elé.

– Nem akarok zsidó temetést. Egyáltalán nem. Pont az hiányzik.

Nagyapám rémképei közé tartozott, hogy sok ismerőse számára ott, a temetésén fog kiderülni, hogy zsidó. Szörnyű volt elképzelni a sok feszenegő, zavart alakot, amint ügyetlenül egyensúlyozzák a kipát a fejükön. Valamelyik régi kollégája oldalba böki majd egy másik régi kollégáját, és megkérdezi: „Te tudtad? Sose beszélt róla.” Rémes lesz.

– Egyél, tata, egyél. Ne ezeken a hülyeségeken gondolkodj.

Csakhogy nagyapám nem volt hajlandó mosatlan epret enni, még akkor sem, ha meghalni készült. Munkába vett néhány szemet, és elindult vele a csap felé. Félúton járt, amikor felnézett az órára. Gyorsan, remegő kézzel mosta meg az epreket. Már messziről integetett.

– Öt percünk van! Pakolás!

Nagymama kezében megállt az eperszem, és ránézett nagyapapira. Kedvesen és könnyögően. Nagypapi legyintett, leült a padra, és felrémlt előtte a rabbi. Nagyon félt a rabbitól. Igazából akkor látott először rabbit, amikor egy hónapja a Kozma utcában egyezkedett vele a sírhelyről. Kedves arcú, vörös hajú ember volt, aki a beszélgetés végén megpróbálta rávenni, hogy adakozzék Izraelnek.

Negyed tízkor már ébren voltam, és azt a pucér lányt néztem, aki mellettem feküdt az ágyon. Szép volt kívülről és jó illatú, de szerettem volna

belelátni, átlátni a bőrén, a húsán, a vérerein, meglátni azt, miért jött el velem tegnap, miért engedett föl magához, mit gondol rólam, és álmodik-e éppen valamit. Húsz éves volt, három évvel idősebb nálam, a bőre barna, a haja fekete. Közel másztam hozzá, az orromat a melle alá fúrtam.

Dr. Varró gondolatban ugyanígy fúrta az arcát anyám mellé alá. Érezte anyám parfümillatát, és néha, mintha csak a sebességváltóra pillantana, anyám lábait nézte. Szép, vékony lábai vannak anyámnak, nincs rajtuk egy szem visszaér sem. Anyám bőre amúgy is tökéletes, mert E vitamint szed, és drága kenőcsökkel keni magát.

– Miért éppen Szolnokra utaztak?

– Apa Szolnokon lakott a háború után, anya pedig oda járt iskolába. Ott ismerkedtek össze, s aztán Szolnokon éltek harminckét évig. Én is Szolnokon születtem. Apa a helyi gimnáziumban tanított, anya pedig vidéki újságoknak írt. A karrierem miatt költöztünk fel Pestre.

– Igaz, Judit, hogy magát fényképezték?

Anyám elmosolyodott.

– Főleg táncoltam, de külföldön készültek rólam képek is. Itthon rajta voltam néhány naptáron.

Dr. Varró kérdezni akart valamit, de anyám megelőzte.

– Fürdőruhában. Fürdőruhás naptárakon.

Dr. Varró előzni kezdett egy piros Volkswagent. Tövig nyomta a gázt, a torkában dobogott a szíve: „Egy gyönyörű nővel utazom, egy klasszikus nővel, egy hosszú hajú szőkével, akinek megcsináltam a fogát. És nem szállhat ki mellőlem, velem jön a világ végéig!” Dr. Varró bevágott a Volkswagen elé, és nyomta tovább a gázt.

Az ismeretlen lánnyal szerelmeskedtem, mintha régóta ismerném. Birkóztam vele, inas, izmos lábaival harcoltam, vékony, barna kezeivel, kibomlott, szemembe csapó hajával. Bőre az alvás szagát árasztotta. Féktelen volt, mint aki sosem fárad el. Tíz óra volt, amikor véget ért a harc, ő felkelt az ágyból, és öltözni kezdett. Felálltam, és magamhoz szorítottam. Megsimogatta a hajam.

– Nem akarsz reggelizni?

Megráztam a fejem.

– Nem tudnék most enni. Talán később.

– Pedig a férfiaknak sokat kell enni. A férfi olyan, mint a gőzmozdony. Fűteni kell, különben nem bírja.

Megcsókoltam, és kimentem a fürdőszobába. A falat rózsaszín csempe borította, mindenütt tükrök és polcok, a polcokon tubusok és téglék. Sehöl egyetlen borotva, egyetlen arcszesz. Az ismeretlen lány egyedül élt az

anyjával, a jónevű kozmetikusnővel. Felhajtottam a vécé tetejét, s szembenéztem a saját diadalittas arcommal. A vécétető belsején is tükör volt.

Az ajtóban elbúcsúztunk, ügyetlen csókokat váltottunk, összeütközött az orrunk. Megbeszéltünk egy esti találkozót, és kirohantam az utcára. Tíz perc múlva már a metrón utaztam, izzadt, komor emberek között, fáradtan és boldogan. A Deák téren leszálltam, és sétálni kezdtem. Tűzött a nap, legszívesebben ledobtam volna a pólómat. Gördeszkás srácok száguldottak el mellettem, szaladni kezdtem velük, aztán átvágtam az autók között, egészen a parkig. Ott leültem egy padra, és bekapcsoltam a telefonom. Apától kaptam. Nagyon sok pénze van, anyámnak is állandóan pénzt küld. Televíziós rendező, a múlt rendszerben futott be zenés-táncos műsorokkal. Nem mintha anyámnak pénzre lenne szüksége. Egy női magazinba ír, jól megfizetik.

Meghallgattam az üzenetet. Tizenegy óra volt, anyámék a szolnoki tünde cukrászdában ültek, előttük egy-egy kávé, és arról tanácskoztak, milyen útvonalat járjanak végig. Azt mondták, újra felhívnak, ha megtalálják a nagyiekat.

Apámmal egy cukrászdában találkoztam az Astoriánál, fél tizenkettőkor. Pontos volt, mint mindig. Sötét, göndör haját copfba fogta hátul, fémkerekes, kerek szemüveget viselt. Egy fiatal, festettszőke nővel érkezett. A nőnek sportos alakja volt, de az arca csúnya, nagy, húsos orra vöröslött. Ahogy apám öregszik, egyre bolondabb. Most is csak magyaráz, azt hiszi, ő van a középpontban.

– Kezdett szétesni a műsor, már nem tudtam, mit csináljak. Rettegtem a kvótától. Hiába húsz év szakmai múlt, ezeket a kutyaütőket csak a pénz érdekli. Azért vettem magam mellé Katikát szerkesztőnek. Azóta minden jobban megy.

Katika mosolygott. Vállpántja lecsúszott egészen a könyökéig. Apámra néztem, és tudtam, hogy látta már meztelenül. Ez a csúnya, ostoba nő biztosan kíváncsi meztelenül. Ördögien alpári.

Mondtam, hogy nagyapáék megszöktek. Apám elmosolyodott.

Az öreg bibsi, elmegy talán egész a siratófalig. Szeretem őket, tiszta bolond mind a kettő. Kár, hogy anyád nem örökölt tőlük semmi fantáziát, csak Sára ósanyátok telt és formás seggét.

Apám már csak ilyen, nem lehet rá haragudni. Egy tévéműsorban találkozott anyámmal, aki a tánckarban volt, és apám teljesen belebolondult. Nem illettek egymáshoz, de apámnak még most is vérbe borul a szeme, ha anyám közelébe kerül. De anyám okosabb annál, hogy engedjen neki.

Háromnegyed egykor apám fizetett, és az asztal alatt a kezembe nyomott tízezer forintot.

– Tedd le, Lacika. sose lehet tudni.

A szemébe néztem. Szeretet volt a szemében, az elfelejtett gyermekkorom, ami éjszakánként, talán éppen ennek a nőnek az oldalán, eszébe jut. Hogyan tömött csokival titokban az anyja, már halott nagymamám, hogyan kezdtem beszélni, hogyan kiabáltam vele gyerekként, hogy szokjon le a cigiről, mert meg fog halni. És hány konyakosüveget csempésztem be a szobájába, melyekről anyám nem tudhatott soha. Büntudatos gyengédség volt a szemében. Eltettem a pénzt, és szaladni kezdtem.

Fél kettő felé Szolnok felett beborult az ég. Anyám és Dr. Varró megállapították, hogy nagyiek nincsenek a régi házuk környékén. Fújt a szél, mintha az egyik utcasarkon átléptek volna az őszbe. Anyám csendesen sírni kezdett. Dr. Varró átkarolta, vigasztalta, aztán lecsúszott a keze anyám derekáról a fenekére. Anyám megremegett, és Dr. Varróhoz simult. A doktor meglepődött a sikerén. Nem tudta, hogy anyám már egy éve nem szeretkezett, éjjelente meztelen alszik, a teste egyetlen sóvárgás.

A Nyugati-pályaudvar közelében megláttam egy fiatal nőt. Olyan magas volt, mint az ismeretlen lány, az arca is hasonlított rá. A hasa fölé érő pólót viselt „Natalie”-felirattal. A köldöke mély volt. Eszembe jutott, hogy a pályaudvar mellett van egy csomó butik, tele ruhával, olesó felsőkkel. Sok-sok fiatal lány válogatott a ruhák között. Bátran sétáltam közöttük, nem féltsem már tőlük. Úgy éreztem, aznap reggel az egész női nemmel szeretkeztem.

Nagyiek addigra már három vonatot elszalasztottak, végül nagyapa kijelentette, hogy éhes. amikor leértek az aluljáróba, majdnem elsodorta őket az áramló tömeg. Riadtan kapaszkodtak egymásba. Nagymamának eszébe jutott, hogy fiatal korában, ha fáj a hasa a menstruáció miatt, mindig a nagyapa karjára támaszkodott. Most nagyapa támaszkodott az ő karjára, s nagymama küszködött, mert nagyapát nehézzé tette a félelem. Lassan elindultak egy üvegfalú büfé felé. A pincérnő szomorú szemmel nézött rájuk. Leültek, szendvicset kértek, és majszolni kezdtek.

Később egy rongyos férfi telepedett az asztalukhoz. Kezét csókolomot köszönt a nagymamámnak, és nagyapámhoz fordult:

– Alkoholista vagyok.

Nagyapa tele szájjal rágta a szendvicset. Friss volt a kenyéren a paradicsom, a sonkának pedig isteni íze volt. Nagyapa nem hagyta, hogy bárki elrontsa az evés gyönyörű pillanatát. Mióta félni kezdett a haláltól, minden szépnek, sokkal szebbnek látott, mint valaha.

– Te hamvasztást fogsz kérni?

Nagyapám szájában megállt a falat. A férfi sötét szemébe nézett, és elsápadt. Borostás arcával, barna bőrével az idegen ördögi jelenség volt.

– Nálunk nincsen hamvasztás. Egy csontváz könnyebben feltámad, mint egy marék hamu.

Már megbánta, hogy azt mondta: nálunk. A férfi mindjárt rákérdez: „Nálatok zsidóknál?”

– Nincs feltámadás. Az egyetlen, ami örök, az a halál. Nekem meghalt a feleségem pont egy hónapja.

Nagyapám idegességében inni akart a kristályvízből, de a kezével lelökte a poharat. Nagyot csattant a kövön, és több darabra tört. A szomorú szemű pincérnő már indult is a lapátért. Mindenki feléjük fordult. Csak a rongyos férfi nem vett észre semmit.

– Ez már nem élet, amióta a feleségem halott. Nem merem megölni magam, csak iszom. Halálra iszom magam.

Nagyapám oldalba bökte nagyapát. Menni akart. a férfinak rossz szaga volt. De nagyapám bővületen ült, mert a jel megérkezett. Hozzá küldték, neki szól. Hogy vége. Megfogta nagyanyám kezét, és nagyanyám hajához hajolt, mely illatos volt, éppen olyan illatos, mint a szolnoki kaszárnya előtt, ahogy azt nagyapám mindig mesélte. Nagyanyám hajába fúrta az arcát, mielőtt belépett volna a hideg kaszárnyába, a sötét folyosóra, melyet gyűlölt, mely fojtóan a nyakára tekeredett. Nagyanyám pedig, akár csak akkor, megszorította a kezét.

Egy barátomhoz siettem, Bubushoz. Bubus egy videotékában dolgozik a körúton. Éppen egy mákos süteményt majszolt, amikor beléptem. Elmondta, hogy segédanyagra lenne szükségem.

– Segédanyag?

Bubus felállt a székről, s szájából mák és tészadarabok potyogtak, és elgondolkozva a polchoz lépett. Egyenként megnézte a kazettákat, már a polc végén járt, amikor elégedetten elvigyorodott, és kihúzott egy sötét tokot.

– Ez a legmodernebb segédanyag. A legjobb rendező és a legjobb női szereplő 1997-ben, de az operatőr is zseniális. Legalább tízszer láttam.

– Az a helyzet, Bubus, hogy nincs időm hazaugrani. Elég, ha belenézek. Csak néhány ötletet akarok. Tudod, megismerkedtem egy lánnyal.

Bubust felvillanyozta az ötlet. Turkált egy kicsit a fiókban, kiakasztotta az ajtóra az „ebédszünet” feliratú táblát, elfordította a relaxát, és elkezdte nézi a kazettát. A film közepén jártunk – az unalmas részeket áttekertük –, amikor Bubus felállt, elővett egy rövid cigit, és rágyújtott. Émelyítő füstje volt.

– Kóstold meg, saját termelés. Egy kis kender.

Alig szívtam bele, felkavaradott a gyomrom. A tévé képernyőjén éppen egy eltorzult férfiarcot láttam, amint fogait összeszorítva, előretolt állal nyögdecstel. Eszembe jutott, hogy talán ugyanígy néztem ki ma éjjel. Hányinger fogott el. A spanglit Babus kezébe nyomta, és kiszaladtam a vécére. Leöblítettem az arcom, és bámultam a mosdó hideg, fehér színét, az ezüstszínű lefolyót. Lassan megnyugodott a gyomrom. Belebámultam a tükörbe, és elmosolyodtam. Amikor ki akartam lépni az ajtón, megláttam egy régi naptárat. Egy szög volt verve az ajtóba, azon lógott. 1980, március. Anyám volt a naptáron, fiatalon és teljesen meztelenül. Sugárzóan szép volt. Annyi idős lehetett, mint az ismeretlen lány. Szerettem volna megölelni, hatalmas mellei közé fújni az arcom. Óvatosan levettem a naptárt a falról, összegöngyöltem, és a hónom alá vettem. Bubus mosolyogva ült a földön, és a tévét nézte. A naptárt beletettem a szatyromba, halkán kinyitottam az ajtót, és kiléptem a tékából.

Bántotta a szemem a fény, csak a pályaudvar hűvös csarnokában lettem jobban. Vettem egy üveg kristályvizet, és inni kezdtem. A mozdonyokat néztem, amelyek olyanok, akár az erős férfiak, akiket táplálni kell. Az ismeretlen lány mohó ölelése jutott eszembe, s – talán a kender hatására – úgy láttam, mintha egy óriáslány ölelné magához erős combjaival az egyik hatalmas, piszkos dízelmozdonyt. Bódultan sétáltam, s egyszerre egy kopott padon megpillantottam a két öreg. Ültek, és néztek maguk elé.

– Sziasztok!

Felderült az arcuk.

– Szervusz, Lacika!

– Anyuék azt hiszik, Szolnokon vagytok.

Nagymama megrázta a fejét.

– Nem mer felszállni a vonatra. Fél, hogy tényleg meghal Szolnokon. Pont ahogy tervezte.

Nagyapa legyintett.

– Lekéstük a vonatot az epred miatt. Állandóan eszel. Most éppen várunk a következő vonatra.

Nagyanyám nevetni kezdett.

– Már régen elment a következő vonat. Gyáva alak vagy.

– Innom kellene egy fröccsöt. Jól esne ebben a melegben.

– Az hiányzik még.

Ültek, fogták egymás kezét. Az jutott eszembe, hogy Nagyapa és Nagymama talán nem is ma, hanem valamikor régen, friss szerelmespárként ültek le erre a padra. És aztán nem álltak fel innen többé, csak ültek és be-

szélgettek békésen, miközben a világ változott és felfordult körülöttük. Ők csak öregedtek, lassan és rémisztően, akár a fák. Nagymamán felém fordult:

– Lacika! Nem akarsz epret? Nagyapád vette, nagyon finom.

Leültem, és elkezdtem enni az epret. Friss volt, kicsit savanyú.

– Jól vagy, Lacika?

– Jól vagyok, mama.

– Van barátnőd?

– Persze. Éppen most vettem neki valamit.

Előhúztam a topot a nejlonból. A nagy el volt ragadtatva.

– Gyönyörű! Ha most lennék fiatal, csak ilyeneket hordanék. Nézd csak, papa, milyen gyönyörű!

Nagypapa megnézte, és bólintott:

– Nagyon szép. Prima anyag.

Aztán nagyapa elfeledkezett rólam és a topról, és panaszosan így szólt:

– Fázom egy kicsit. Beborult az ég.

Legalább harminc fok volt. Taxiba ültünk, és hazáig autóztunk. Nagyapám nem szólt egész úton semmit, csak fogta nagymama kezét. Bevezetők nagypapát a szobába, lefektették, és kijöttünk. Nagymamám megsimogatta a fejem.

– Majd én felhívom anyádat meg a kórházat. Te csak menjél a barátnődhöz, Lacika.

Álltunk a folyosón, és nem láttam mást nagymamám szemében, csak fáradtságot. A rúzs elkenődött a száján, a szemüvege ferdén állt. Amikor gyerekkoromban a nagyanyám elvitt valahova, tízpercenként megkérdezte: „Lacika, nem kenődött el a rúzsom?” Ha megnyugtattam, hogy nem, akkor is elővette a tükkrét, és figyelmesen megnézte az arcát. Most, életemben először, szólnom kellett volna: „Nagyi, a sminked romjaiban hever.” De képtelen voltam megszólalni. Elővettem egy cetlit, és ráírtam a telefonszámom, pedig tudta ő is. Megpusziltam krémizű arcát.

Az ismeretlen lány már várt rám. Az Astorián találkoztunk. Kibontott hajjal alig ismertem rá. Szép volt, a szeme barna és mély. Ismeretlen. Sétáltunk egy órát, aztán az Erdős Kávézóba mentünk, a Puskin utcába. Zene szólt, söröket ittunk, végül kimentünk az apró parkettára táncolni. Egymáshoz simultunk, a hajába fűrtam az arcomat.

Később az ismeretlen lány vécére ment, és én magamra maradtam. Váratlanul megrohant a magány. Körülnéztem, mert emlékeztem rá, hogy amíg elértünk ehhez az asztalhoz, óriási tömegben vergődünk keresztül. De most csak félhomályt láttam, gomolygó cigarettafüstöt. Az emberek eltűntek, masszává olvadtak valahol, ahová nem láttam el. Hirtelen kivált egy

alak a homályból, és hozzám lépett. Fekete pólót viselt, szőke haja tuskésre volt nyírva. Nagyon jó illata volt, talán az arcvize, nem tudom. Mély, selypes hangon szólalt meg.

– Szépen táncolsz. Ez nagyon ritka. Ma már csak ugrálnak az emberek.

Kinyújtotta a jobb karját, és megfogta a csuklóm. Kábán néztem rá. Hatalmas, arany karkötőket viselt.

– Művész vagy, igaz? Megismerem az ilyesmit.

– Írok – mondtam halkán. – Talán egyszer sikerül valami szépet is.

Hirtelen magamhoz tértem, és egészen tisztán láttam a férfi arcát. Apró bajuszt viselt és kerek, aranykeretes szemüveget. Fiatal volt, talán huszonöt éves. A száját furcsa, kicsit félszeg mosolyra húzta.

– Igen. Biztosan sikerül. Minél többet látsz, annál jobban írsz majd. Ilyen szép szemekkel sok mindent láthatsz. – A férfi közel hajolt. – Én egyébként minden este itt vagyok.

Megfordult, és újra beleolvadt a homályba. Egy szomorú jazz-szám szólt, egyetlen zongora. Duke Ellingtonnak, a hercegnek egy régi, lassú száma. Elszorult a torkom. A zene a bőröm alá mászott, és ott felkúszott egészen a szívemig. Szébb volt, mint a szerelmem. Olyan szép volt, mint a magányom.

Az ismeretlen lány visszatért a vécéből. Felvette a topot, amit vettem neki, és ebben maradt egész éjszaka. A lakására mentünk, a tükrök közé, a kinyitható ágyra. Elragadó volt, ahogy nevetett, ahogy a haját meztelen, barna bőre hátára vetette.

Éjfélkor, amikor az ismeretlen lány sovány testét öleltem, anyám egy szolnoki panzióban dr. Varróval szeretkezett. Olyan hangosan sikoltozott, hogy átkopogtak a szomszédból. Apám a szőke asszisztensnővel hancúrozott egy budai albérletben, recsegett alattuk az öreg franciaágy. Hajnal felé felriadtam. Azt álmodtam, a férfi a bárból az ágyunk mellett áll, karba tett kézzel néz, és mosolyog.

Azon az éjszakán mintha örökre felébredtem volna. A szememet azóta sohasem tudom olyan biztonságosan, olyan tökéletesen lehunyni, mint előtte. Látni kezdtem, hétről-hétre, hónapról hónapra jobban. Lassan eltűntek a rejtélyek, átlátszóak lettek a szobák között a falak. Amiből csak részleteket láttam, összeállt egészé, mert kipótoltam a valóság réseit, mint anyám romló fogsorát dr. Varró. Megértettem, hogy minden arc, minden mozdulat mögött történet van, mely belém kapaszkodik, s éppúgy elkísér bárhová, akár anyám gondosan összehajtogatott akt képe. De néha menekülni akarok a történetektől, néha ott szeretnék ülni újra a cigarettafüstös félhomályban.

Sohasem tudom meg, miért hívott a nagymamám, nem volt bekapcsolva a mobilom. Délre értem haza. A hálószoza ajtaja nem volt kulcsra zárva, a sápadt ős bevilágított az ablakon. A nagyszüleim úgy heverték a keskeny heverőn, akár a száruknál elvágott virágok. A férfi, aki elvitte őket, azt mesélte, alig tudták szérveszíteni egymásba kulcsolt ujjait. Ott feküdt mellettük az apró epresdoboz, abból szemeztek utoljára.

Gombár Endre

FÖLDÖNKÍVÜLIEK

– Mit akar egy szál lóval, meg az öregapja rozsdás ekéjével? Koldusbotra jut, csak vegye ki a földjít, majd meglátja!

Az ereszről ütemesen csöpögött a hólé. Ilyen havas márciusra, amióta él, nem emlékezett. Meg akarták dolgozni az agyát, tiszta sor, bár maga is tudta, a nulláról kell kezdenie, és nagy merészség szükségeltetik hozzá.

– Felelőtlenség, amit maga csinál, higgye el. Nem magam miatt, vagy a többi ember miatt mondom. De gondoljon az asszonyra meg a két gyerekre is! Örülne neki, ha nyomorognának?

Mondani kell, mondani kell, de valami értelmeset. Érezte, de nem tudta szavakká formálni, amit mondani akart. A másik válaszra várt, miközben elnyomta a bűzlő csikket a fekete kerámia-hamutartóban.

– Annakidején... – jutott végre eszébe a válasz –, annakidején, amikor apám meghalt, én pedig éppen házasodtam, nem csak az az egy szál lovunk volt. Maga éppolyan jól tudja, mint én! – emelte feljebb a hangját.

– Na és! Olyan borzasztóan rossz volt maguknak a közösben? Csak azt ne mondja!

– Mi nem úgy akartuk. A magunk lábán is megálltunk volna. Bekényserítettek minket.

A koradélután beérett, lassan estébe fordult az idő. Már megbánta, hogy kitette az asztra azt a rizlinget is. Hét óra után az elnök végre szedte a sátorfáját. – Ne hamarkodja el! – mondta még a küszöbről, és felemelte a mutatóját.

Éjszaka állatokkal álmodott. Hosszú, vakító fehérre meszelt istállóban járt, ahol a baloldali rekeszekben lovak, a jobboldaliakban fekete-fehér tehének ropogtatták a szénát. Később kint szántott a határban, Fergusson-traktoron ülve és teli tüdőből szívta a televény illatát.

Reggel mindenre pontosan emlékezett. Hol az a bank, amely kölcsönt adna neki egy Fergusson-traktorhoz? Vagy akármilyenhez. Nem tudta felidézni, hol látott ilyen traktort, de úgy gondolta, hogy az angolok gyártják. Miután felkészülődött, megmosakodott, magára kapta ingét, nadrágját és pulóverét, lehajtott egy féldecit a sógorától karácsonyra kapott sompálinkából.

Szóttanul reggeliztek az asszonnyal. Csak a gyerekek voltak élénkek. A húsvéti szünetről beszéltek, már nagy várták. Szépen elfogyott az asztról a szalonna, a hagyma, a kenyér, a tej és a kistányérról a darabka sült oldalas is.

Reggeli után kiment a kert végébe, ahol már zöldellt valami a száz négy-szögöles, téglalap alakú, még az ősszel felásott földdarabon. Egy furcsa, ezüstös színű tárgy, három méternél hosszabb, tömzsi, henger alakú, szárnyas szerkezet csillogott a reggeli napsugarakban. Éppen a felásott föld közepe táján. Csak meresztette rá a szemét.

A zodiacoid megnyomta a reteszajtó nyitására szolgáló zöld gombot. Mögötte kíváncsian várt négy társa. Az ajtó surrogva becsúszott az úrvitorlázó kettőslemezű karosszériájába és beengedte a sárga és langyos napsütést. A napsütéstől a zodiacoidok megborzongtak. Langymelege éppen fordítva hatott rájuk, mint a földi lényekre. Libasorban és lassan araszolva hagyták el járművüket. Emberi szem számára láthatatlanul. Fejüket kíváncsian forgatták, mindent igyekeztek alaposan megfigyelni. Ahová léptek, leheletnyit lelapult a sarjadzó zöld, talpuk nyomán harmatcseppek gurultak sugarasan széjjel.

A menet az udvarra érkezett. Egy üres műanyag joghurtos doboz hevert a házfal tövében. A zodiacoidok megütközve nézték. A tartalmát elfogyasztották, üres, semmi szükség rá itt, hát akkor miért van idedobva. Értelmetlenség. Sőt, az ő felfogásuk szerint csúnya, tehát egyenesen bűn. A libasor felbomlott, átalakult ide-oda rajzó, sétáló csoportocskává. Pandúr, a loboncos szőrű puli, izgatottan szimatolt a levegőbe. Finom ösztönével megérezte a láthatatlan lényeket. Csaholni kezdett, rángatta a láncát. Miért van megláncolva, amikor éppen hogy oda akar futni hozzájuk, hogy üdvözlje őket? – csodálkoztak a zodiacoidok. Bolond világ ez – állapították meg egyhangúan. Vezetőjük benyitott az ajtón. Egyenesen a konyhába. A gazdaasszony krumplit hámozott, vizet forralt, törülgetett és a kőpadlót mosta egyszerre.

– Úgy látszik, kényszermunkára ítélték – mondta Zi Zo-nak.

– Az is lehet, hogy rabszolga – vélte Zo.

Zo megvakarta a kopoltyúja tövét, aztán benyitott a tisztaszobába. Ott hideg volt és nem látott egy teremtet lelket sem. – Nézzétek, hogy pazarolnak! – mutatta a többieknek, amikor a tisztaszobából nyíló hálószobát is felfedezte. – Ennyi cellát építenek, amikor csak egyet használnak.

– Hátha itt töltik a sötétpihenőjüket – találgatta Zu.

– Nem hiszem – mondta Zi. – Fel van pumpálva a takarójuk. Nézd! Ez itt csak dísz.

– Persze – mondta Zo. – Az első cellában, a hosszú hajú mögött van két vízszintes pihenőhely. Nyilván ott töltik a sötétpihenőt.

– Nyughass már! – förmedt a kutyára. – Mi a jóistennek bomolsz? Meg vagy veszve?

– Engedd el, hadd szaladjon kicsit! – kiabált ki az asszony a konyhából. – Egész éjszaka meg volt kötve.

Odament a kutyához és levette róla a nyakörvét. A kutya berohant az ajtón és a tisztaszobába szaporázott.

– Nem mégy innét a sáros lábaddal! – próbálta egy lila légycsapóval kihajkurászni az asszony. De a kutya rá se hederített, csak egyre izgatottabban ágaskodott félméterenként a levegőbe. Mellső lábait neki-neki támasztotta a semminek, hol ide, hol oda fordult, boldogan csóválta a farkát.

– Mi történt ezzel az állattal? – nézett hol a kutyára, hol az asszonyra. Ilyet még nem látott. Kiment a konyhába, levette a stelázsi legfelső polcáról a sompálinkát, félig töltött egy nagyobbfajta kupicát és felhajtotta az italt. Krárogott egyet hozzá.

– Kellemetlen szaga van – állapította meg Zo.

– Bűdös – mondta Zü.

– Biztos, hogy nem jó szomszúság ellen – szögezte le Zu.

– Bolond ez – mondta Zo. – Minek issza, ha semmi értelme?

A kutyával nem törődtek. Egyáltalán nem zavarta őket, hogy tappancsaival folyton a térdükre meg a hasuknak támaszkodott.

Az asszony bekapcsolta a viaszosvászonnal letakart konyhaasztalon álló rádiót. Lehuppant a hokedlire. Éppen híreket mondtak. Összekulcsolta a kezét, amikor a bemondónő egy indiai tömegszerencsétlenségről tájékoztatta a hallgatókat.

– Minek hallgatja azt a rádiót, ha nem csinál utána semmit, csak az ujjait ropogatja? – kérdezte Zo. Úgy látszik, ő volt a legkritikusabb a zodiacoidok között.

– Hol van az az India? – kérdezte egyikük.

– Hol, hol! Hát, ahol azokat a rongyokat tekerik a fejükre – mondta Zü.

– Ahol azok a sovány négylábúak mászkálnak mindenütt, meg azok a kis

hosszúfarkúak ugrálnak a háztetőkön, meg ahol annyian fürdenek abban a piszkos folyóban, hogy szinte kiszorítják a vizet a medréből. Egy rek sem telt még el azóta, hogy ott jártunk, nem emlékszel?

– Tényleg. Most, hogy mondod, már valami rémlik – mondta a zodiacoid. – Csak közben áthaladtunk a Nagy Zónán, és én attól mindig elfelejtem az előző életemet.

Időközben átjött a szomszéd és elkérte tőlük a kislejtszét, mert az övének kettétört a nyele. A zodiacoidok aprólékosan szemügyre vették sáros gumi-csizmáját, lyukas zekéjét, gyűrött, enyhén koszos inggallérját.

– El kéne vinni néhány malacot a vásárra, Pista – mondta a szomszédnak. – Neked is van eladó, mi lenne, ha holnap közösen vinnénk árulni?

– Én is gondoltam rá – felelte a szomszéd, – de szekéren macerás, meg seose érünk oda. El kéne kérni a kisteherautót a Ferivel, akkor összejönne a dolog.

– Kérjem én? Kérem, ha gondolod. Vagyunk annyira haverok, megcsinálják.

A kislejtsze is előkerült a fészerből, mellé egy-egy pohárka sompálinkát is lenyeltek. Mindkettőnek kipirosodott az arca. A rádió túljutott a híreken. A meteorológiai intézet változó irányú szelet, tavaszi záporokat ígért.

– Meglátjuk, mi lesz nyáron – sóhajtott az asszony, és megigazította a kötényt a derekán. – Évek óta alig van eső. Mint a sivatagban...

A zodiacoidok attól fogva, hogy a falusiak közelébe kerültek, bekapcsolva tartották derékövükön a gyufásdoboz nagyságú transláció-automatát, amely most idegen nyelvek fordítására volt beállítva. Mindent értettek tehát. Intelligenciájuk arra is képessé tette őket, hogy a hallottakból minden gondolatkörben végső következtetéseket is levonhassanak. Ilyen végső következtetés volt az is, hogy éppen a bolygó lakói felelősek azért, amiért lassan, de biztosan elhal körülöttük az élet, és így a saját életük is lehetetlenné válik a bolygón. Zo az élet elpusztulásának képletét kivetítette mini-computere lapernyőjére:

Víz ---> kevés ---> alig ---> nyomokban ---> semmi ---> pusztulás

Levegő ---> szennyezett ---> mérgezett ---> gyilkos ---> ismeretlen

gázok ---> pusztulás

Talaj ---> savanyodás ---> porladás ---> hamu ---> pusztulás

Növénylények ---> nedvsökkenés ---> fertőzés ---> gombásodás --->

elporlás ---> pusztulás

Állatlények, emberlények ---> megbetegedés ---> sok megbetegedés --->

korcsosulás ---> sok korcsosulás ---> teljes elkorcsosulás --->

mozgások lelassulása ---> mozgások megszűnése ---> pusztulás

Megmutatta társainak is a hosszú képletet, akik meglehetősen közönnnyel vették tudomásul. Végére nem róluk szólt.